

گزاره برگ ۱ بررسی جابه‌جایی هدفمند در سهم کارکردهای^۲ مختلف هزینه‌های کل سلامت،

قبل و بعد از اجرای طرح تحول نظام سلامت

این شاخص در طی دوره‌های ۱۳۹۰ تا ۱۳۸۱ و ۱۳۹۱ تا ۱۳۹۲ به ترتیب ۱۷ و ۲۱/۱ درصد بوده است، بنابراین در پی اجرای این طرح سهم این هزینه‌ها از هزینه‌های کل سلامت نسبت به متوسط دو دوره قبل کاهش یافته است.

در طی سال‌های ۱۳۹۱ و ۱۳۹۲ قیمت دارو و تجهیزات به دلیل نابسامانی‌های بازار دارو (افزایش تورم و نرخ ارز، شرایط تحریم، عدم تخصیص بودجه و ارز به بخش دارو به دلیل مشکلات مدیریتی ارشد وزارت بهداشت) افزایش یافت، این امر منجر به این شد که سهم هزینه دارو و سایر کالاهای پزشکی توزیع شده به بیماران سرپایی از هزینه‌های کل سلامت، به‌طور غیرعادی افزایش یابد. در پی اجرای طرح تحول با اقدامات و مداخلاتی از قبیل استقرار تیم مدیریت جدید، تزریق بودجه مابه‌التفاوت ارز، انتقال سوبسید مابه‌التفاوت ارز به بیمه برای حمایت از مردم در برابر افزایش قیمت داروهای خارجی، واردات موازی دارو و تجهیزات، اصلاح لیست قیمتی دارو، تدوین لیست قیمتی تجهیزات و درجه‌بندی تجهیزات، متمرکزسازی خرید تجهیزات و ممنوعیت و محدودیت ورود داروهای با منشأ خارجی و تشویق تولید داخلی، سهم هزینه دارو و سایر کالاهای پزشکی توزیع شده به بیماران سرپایی از کل هزینه‌های سلامت نه تنها نسبت به دو سال قبل، بلکه در طی دوره ۱۳۹۰ تا ۱۳۸۱ نیز کاهش یافت.

براساس گزارش‌های حساب‌های ملی سلامت، منابع تأمین شده در این بخش صرف کارکردهای مختلفی می‌شوند که مهم‌ترین آن‌ها عبارت‌اند از: خدمات درمانی، انواع دارو و سایر کالاهای پزشکی توزیع شده به بیماران سرپایی و خدمات بهداشت عمومی و پیشگیری.

بنابراین به‌منظور پاسخ به این سؤال که آیا جابه‌جایی مؤثری در کارکردهای مهم هزینه‌های کل سلامت در راستای افزایش کارایی تخصیص منابع محدود بخش سلامت، قبل و بعد از اجرای طرح تحول صورت گرفته است یا خیر، لازم است روند تغییرات آنها ارزیابی شود. به‌دلیل اتفاقات غیرمعمول در سال‌های ۱۳۹۱ و ۱۳۹۲ روند تغییرات این سه شاخص در سه بازه زمانی: سال‌های ۱۳۸۱ تا ۱۳۹۰، سال‌های ۱۳۹۱ تا ۱۳۹۲ و سال ۱۳۹۳ مورد بررسی قرار خواهد گرفت.

۱. سهم هزینه انواع دارو و سایر کالاهای پزشکی توزیع شده به بیماران سرپایی از کل هزینه‌های سلامت

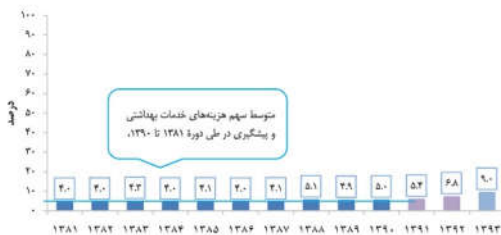
هزینه کل کارکرد دارو و سایر کالاهای پزشکی توزیع شده به بیماران سرپایی در حساب‌های ملی سلامت، شامل هزینه دارو (با نسخه و بدون نسخه)، لوازم طبی درمانی (لوازم ارتوپدی، تولیدات بینایی، لوازم شنوایی و ابزار فنی) و سایر مواد مصرفی پزشکی است. بر مبنای نمودار شماره ۱، در پی اجرای طرح تحول، سهم این هزینه‌ها از هزینه‌های کل سلامت به ۱۴/۴ درصد رسیده است و این در حالی است که سهم متوسط

۳. سهم هزینه خدمات بهداشت عمومی و پیشگیری

از کل هزینه‌های سلامت

هزینه کل کارکرد خدمات بهداشت عمومی و پیشگیری در حساب‌های ملی سلامت شامل هزینه‌های خدمات بهداشتی مراقبت از کودکان و مادران، تنظیم خانواده و مشاوره، خدمات بهداشت مدارس، خدمات پیشگیری از بیماری‌های واگیردار، خدمات پیشگیری از بیماری‌های غیرواگیردار، خدمات بهداشت حرفه‌ای و سایر خدمات بهداشت عمومی است. بر مبنای نمودار شماره ۳، در پی اجرای طرح تحول سهم این هزینه‌ها از هزینه‌های کل سلامت به ۹ درصد رسیده است و این در حالی است که سهم متوسط این شاخص در طی دوره‌های ۱۳۹۰ تا ۱۳۸۱ و ۱۳۹۱ تا ۱۳۹۲ به ترتیب ۴/۳ و ۱/۶ درصد بوده است، بنابراین در پی اجرای این طرح در سال ۱۳۹۳ سهم این هزینه‌ها از هزینه‌های کل سلامت ۳۳ درصد نسبت به سال قبل رشد یافته است.

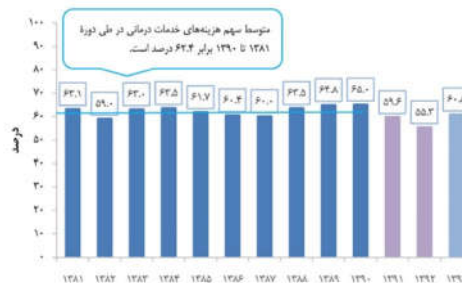
نمودار ۲: سهم هزینه خدمات بهداشت عمومی و پیشگیری از کل هزینه‌های سلامت طی سال‌های ۱۳۸۱ تا ۱۳۹۳

نمودار ۱: سهم هزینه انواع دارو و سایر کالاهای پزشکی توزیع شده به بیماران سرپایی از کل هزینه‌های سلامت، طی سال‌های ۱۳۸۱ تا ۱۳۹۳

۲. سهم هزینه‌های خدمات درمانی از کل هزینه‌های سلامت

هزینه کل کارکرد خدمات درمانی در حساب‌های ملی سلامت، شامل هزینه خدمات درمان بستری، خدمات درمان روزانه، خدمات درمان سرپایی و خدمات درمانی در منزل است. بر اساس نمودار شماره ۲، در پی اجرای طرح تحول، سهم این هزینه‌ها از هزینه‌های کل سلامت به ۵۷/۵ درصد رسیده است و این در حالی است که سهم متوسط این شاخص در طی دوره‌های ۱۳۹۰ تا ۱۳۸۱ و ۱۳۹۱ تا ۱۳۹۲ به ترتیب ۶۲/۴ و ۵۷/۵ درصد بوده است. بنابراین در پی اجرای این طرح، سهم این هزینه‌ها از هزینه‌های کل سلامت ۵/۵ درصد نسبت به سال قبل افزایش یافته است. اصلاح سهم هزینه‌های دارو و انتقال آن به سهم خدمات درمانی با هدف افزایش کارایی، منجر به افزایش سهم این کارکرد از هزینه‌های کل سلامت شده است.

نمودار ۲: سهم هزینه‌های خدمات درمانی از کل هزینه‌های سلامت در طی سال‌های ۱۳۸۱ تا ۱۳۹۳

نتیجه‌گیری

اجرای طرح تحول منجر به انتقالات مؤثر در کارکردهای هزینه‌های کل سلامت شده است؛ به عبارت دیگر سهم هزینه دارو و سایر کالاهای پزشکی توزیع شده به بیماران سرپایی که در پی اتفاقات سال‌های ۱۳۹۱ و ۱۳۹۲ به صورت غیرعادی و نامتناسب افزایش یافته بود، کاهش یافت و به جای آن سهم هزینه‌های خدمات درمانی و خدمات بهداشت عمومی و پیشگیری، افزایش یافت. بنابراین اجرای طرح تحول سلامت با حذف هزینه‌های غیرضروری و انتقال آن به فعالیت‌های با اولویت بالاتر، منجر به بهبود کارایی تخصیصی در استفاده از منابع محدود بخش سهزینه‌های کل ۱۳۹۳ سهم این هزینه‌ها از هزینه‌های کل سلامت ۳۳ درصد نسبت به سال قبل رشد یافته است.